

2. Котюк І. І. Програма курсу «Основи правознавства» для 10-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / І. І. Котюк, Н. Й. Палійчук // Історія України. – № 16. – 2009.
3. Наказ Міністерства освіти і науки «Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі» № 854 від 11.09.2009 р. [Електронний ресурс] // [Режим доступу] : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/4827/
4. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні : Указ Президента України №285/2001 від 27.04.2001р. / Україна. Верховна Рада // Збірник поточного законодавства, нормативних актів, арбітражної та судової практики. – 05/2001. – № 19-20.
5. Проект Концепції профільного навчання від 12.06.2013 р. [Електронний ресурс] // [Режим доступу] : <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/public-discussions/1358761665/>

УДК 37.014.6:372.32”1930/1941“

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ДОШКІЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (1930 – 1941 рр.)

Яценко В.В., ст. викладач

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

У статті розглянуто становлення системи підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності (1930 – 1941 рр.). Визначено основні стимули тогочасної професійної діяльності. Розглянуто основні проблеми підготовки дошкільних працівників 1930 – 1941 рр. Проаналізовано основні підходи до виховання дошкільників у 1930 – 1941 рр. Доведено подібність тогочасної та сучасної професійної діяльності дошкільних працівників.

Ключові слова: дошкільні працівники, професійна діяльність, підготовка, кваліфікація, якість.

ЯЦЕНКО В.В. СТАНОВЛЕНИЕ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ ДОШКОЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (1930 – 1941 гг.) / Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно-педагогическая академия» Харьковского областного совета, Украина.

В статье рассмотрено становление системы подготовки дошкольных работников к профессиональной деятельности (1930 – 1941 гг.). Определены основные стимулы тогдашней профессиональной деятельности. Рассмотрены основные проблемы подготовки дошкольных работников 1930 - 1941 гг. Проанализированы основные подходы к воспитанию дошкольников в 1930 - 1941 гг. Доказано сходство тогдашней и современной профессиональной деятельности дошкольных работников.

Ключевые слова: дошкольные работники, профессиональная деятельность, подготовка, квалификация, качество.

YACENKO V.V. FORMATION OF PREPARATION PRESCHOOL WORKERS TO PROFESSIONAL ACTIVITIES (1930 - 1941) / Municipal institution "Kharkiv humanitarian pedagogical academy" Kharkiv regional council, Ukraine.

The article deals with the formation of pre-training workers to occupational activities (1930 - 1941). The main incentive contemporary profession. The main problem of training preschool staff 1930 - 1941. The main approaches to educating pre-school children in 1930 - 1941 p. proved similarity of contemporary and modern professional activities preschool staff. We prove the feasibility of teaching relays in the period from 1930 to 1941 The main stages of the relay route teacher training and professional development. The characteristic of the main ways to improve the training of technical personnel contemporary kindergartens. Considered and analyzed annual plans preschools that time. The main types of rewards employees preschool education. The influence of socialist competition on the quality of professional activities preschool staff. Analyzed the relationship between the increase in pre-qualification

of workers and the quality of pre-school work. The features of pre-training of workers to the profession in 1930 - 1941 are shown statistics improve the quality of early childhood education, and increased educational books for preschool children at the time. Considered documentary evidence of the time of active development training preschool staff and its real impact on pre-school education. The level of influence of events and competitions to improve the quality of professional training of preschool workers. The basic forms and methods of training teachers of preschool Profile: functioning of educational institutions of education, pedagogical activity cabinets for retraining and advanced training of pre-school workers, the possibility of retraining, measures of training after the completion of short courses; patronage experienced teachers of young professionals, educational counseling, groups courses on early childhood education, professional publications, guidelines.

Key words: preschool workers, professional activities, training, qualification and quality.

Постановка проблеми. У період комуністичного ладу поширеною формою підготовки дошкільних працівників до професійного становлення та зростання були організація масової роботи, конкурси, висвітлення кращих результатів та досягнень галузі в засобах масової інформації, особистий приклад, партійні заклики, гасла – усе, що могло зацікавити людину в тому, щоб вона прагнула стати однією із кращих у своїй справі.

Рух за покращення загального стану дошкільної галузі та освітніх закладів вимагав від усіх представників освітньої сфери переорієнтації їхньої діяльності на досягнення загальної мети, для чого необхідним було послідовне та цілеспрямоване самовдосконалення працівників і глибоке розуміння спільної справи, щира зацікавленість тим, що відбувається. Усі ці якості актуальні і в наш час. Отже, проблема становлення системи підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності (1930 – 1941 рр.) є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки кадрів дошкільного профілю в історії вітчизняної педагогічної думки (початок ХХ ст. – 1941 р.) та проблема становлення й розвитку дошкільної освіти в Україні були предметом досліджень багатьох науковців, серед яких: В. Берека, В. Вербицький, Г. Пустовіт, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко та ін.

У ХХ–ХХІ ст. до питань підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності зверталися такі науковці: С. Венедіктов, З. Гладун, О. Караваєв, С. Мірошник, Я. Радиш, І. Солоненко, Н. Солоненко, О. Чумаченко, Ф. Щербак та ін.

Дослідження проблеми підготовки кадрів дошкільного профілю знаходиться на межі кількох наукових галузей – історії та історії педагогіки, соціології та соціальної педагогіки, етнології та етнопедагогіки. Слід наголосити на історико-педагогічній та соціально-педагогічній складових проблеми підготовки, що в сучасній науковій літературі представлена досить фрагментарно, особливо в історичному контексті.

Важливе значення для розвитку ідей підготовки та заохочення кадрів дошкільного профілю також мали погляди К. Ануфрієва, Б. Бруханівського, П. Ганзена, С. Гогеля, Е. Дерюжінського, О. Ейсмонта, Н. Маклакова, С. Рачинського, С. Роговського, Г. Смирнова-Платонова та ін.

Кращому розумінню питань підготовки кадрів дошкільного профілю до професійної діяльності в дитячих садках, дитячих притулках сприяли педагогічні праці М. Константинова, В. Одоєвського, В. Струмінського, С. Шацького, І. Чувашева та ін.

У педагогічній періодиці тих часів також досить часто публікувалися матеріали щодо підвищення якості підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності. У 30-х рр. ХХ ст. провідним фаховим виданням дошкільної галузі стає журнал „Дошкільне виховання”. Відтак, проаналізувавши окремі випуски 30-х рр. журналу, знаходимо: „Соціалістичне змагання як метод форсування темпів і якісного просування починає впроваджуватися у всі галузі господарського й культурного будівництва, охоплюючи нові ділянки, втягуючи нові маси трудящих. Не менш актуальним на той

час був і заклик до дошкільних працівників, розміщений на сторінках „Дошкільного виховання”, включитися в соціалістичне змагання знайшли живий відгук у дошкільному середовищі. Результати педагогічних естафет публікувалися в журналі „Дошкільне виховання” за 1932 р.: „Сталінська естафета з дошкільного виховання в дитсадку II годинникового заводу Червоної Пресні була проведена з піднесенням. Доцільність та очевидна результативність сталінської педагогічної естафети була відзначена в низці статей журналу „Дошкільне виховання”. Наведемо фрагменти таких статей: „Усі зібралися на свято ентузіастів дошкільної справи. Республіканський фініш першого етапу сталінської естафети відкриває т. Епштейн. „Завдяки естафеті, – говорить він, – завдяки енергії, виявленій передовим робочим класом нашої країни, значно посилилася увага до дошкільнят, до питань їх виховання та розвитку з боку широкої робочої та колгоспної громадськості”.

Слід зазначити, що існує необхідність розгляду особливостей підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності у 1930 – 1941 рр.; визначити рівень впливу змагань і конкурсів на підвищення якості професійної підготовки дошкільних працівників; розглянути основні форми і методи підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю.

Формулювання цілей статті. Розглянути становлення системи підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності (1930-ті – 1941 рр.). Визначити основні стимули тогочасної професійної діяльності. Розглянути основні проблеми підготовки дошкільних працівників 1930 – 1941 рр. Визначити основні особливості підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності у 1930 – 1941 рр.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний похід як надзвичайний захід, оголошений із метою переведення всієї дошкільної роботи на нові, більш прискорені темпи, нерозривно пов'язаний і з методами соціалістичного змагання.

Перш за все, порушено питання щодо раціоналізації дошкільної роботи з господарської та педагогічної ліній із метою зменшення витрат на утримання дітей у дошкільних закладах та підвищення якісного рівня педагогічної та громадської роботи в них, а також пристосування дошкільних закладів до потреб робітниць, колгоспниць і наймичок, які активно беруть участь у виробництві та громадській роботі, ліквідують свою неграмотність.

Вирішення цих завдань потребує від дошкільних працівників підвищення їх кваліфікації, тому в договір включаються пункти про стовідсоткове охоплення дошкільних працівників заочними курсами при Інституті підвищення кваліфікації та політпросвіткурсами, а також про збільшення колективної передплати на „Учительську газету” і журнал „Дошкільне виховання” (Оренбург, В. Луки).

Штаби, що вступили у змагання на краще проведення походу й стовідсоткове виконання плану, включали в договори такі питання, як залучення громадськості до дошкільної роботи, зміцнення дошкільного бюджету громадськими коштами та створення заохочувального фонду, розгортання дошкільної мережі та масових форм роботи з неорганізованими дітьми, обслуговування через педконсультацію, гуртки й курси з питань виховання дитини в сім'ї тощо.

Висунувши прості, але зрозумілі гасла, штаби заохочують до змагання. Визначено також прості, але цікаві премії, заклики:

„Битися за кращий майданчик”.

„За кращого зава-організатора”.

„За кращого педагога-вихователя”.

„За кращу технічку” (няню, кухарку).

„За кращу делегатку, прикріплену до майданчика”.

„За кращу матір-друга майданчика”.

„За кращого шефа”.

Кращим завідувачам і керівникам презентовано похвальний відгук і журнал „Дошкільне виховання”, передплачений на рік. Кращі технічки преміюються матеріалами на сукню. Кращі матері й делегатки отримують бібліотечки з питань виховання дитини в сім’ї. Кращі шефи нагороджуються художньо виконаними похвальними відгуками”.

„У зв’язку з розгортанням дошкільного походу проведені курсові заходи щодо підготовки дошкільних працівників та організаторів дошкільного походу: наймичок, бідняків, колгоспниць, комсомолок і домогосподарок. Ними було охоплено 5 000 осіб проти намічених за планом 3 700 осіб. Відкрито 19 дошкільних відділень педтехнікумів при 2 вузах; організовані дошкільні кабінети при Інституті підвищення кваліфікації.

Соціалістичне змагання охопило майже всі дошкільні установи. Найбільше соцзмагання було пов’язане з дошкільним походом, унаслідок чого дитсадками були відкриті додаткові групи (примітиви, майданчики).

Штабом разом із представниками робочих районів на майбутній рік заплановано:

1. Охопити 1931 р. 150 тис. дітей дошкільного віку зі 100-відсотковим залученням соціального сектора.
2. Провести разом з ІПК тривалі курси з підготовки 7 тис. дошкільних працівників.
3. Залучити громадські кошти (не менше 3 мільйонів руб.).
4. Завербувати не менше 25 тис. культармійців, проводячи культестафету.
5. Провести заходи щодо впровадження методів соцзмагання й ударництва.
6. Зміцнити методичне керівництво через систему опорних і базових установ, через постачання методичної літератури, через обстеження, шефство тощо”.

Важливим засобом заохочення та підготовки дошкільних працівників у 30-х рр. була педагогічна естафета, що формувала в педагогічних кадрах та простих робітниках розуміння значущості дошкільної освіти та підвищення кваліфікації кадрів освітнього профілю.

Упродовж естафети дошкільні кадри та робітники заводів працювали разом із метою покращення матеріальної бази дошкільних закладів, розвитку галузі дошкільної освіти, виховання ідеологічно свідомих громадян тощо.

Дитсадок разом із заводом працював ударно та по-більшовицькому виконував узяті зобов’язання. Своїм великим ентузіазмом колектив дитсадка зумів заразити й робітників заводу.

Поряд із поліпшенням матеріального стану дитсадка колектив має величезні здобутки й щодо підвищення якості роботи: раціоналізовано режим праці дошкільних працівників, виділені навчальні посібники для вечірньої групи, обладнано робочий куточок шафами для ІЗО та інструментів. Зокрема, завербовані у члени дошкільної кооперації всі батьки дітей дитсадка.

Проводилася робота й по лінії педагогічної пропаганди.

1. На заводі відкритий довідковий стіл із питань дошкільного виховання, організована педагогічної консультація, робота проводиться регулярно раз на декаду. Там же

організовано продаж літератури й за останній час поширено 109 примірників дитячої літератури, 27 примірників літератури з дошкільного виховання для дорослих.

Активну участь в естафеті взяла заводська друкарня. У кожному номері газети можна знайти по одній або по дві статті, присвячених дошкільному вихованню. Пишуть не тільки працівники дитсадка, але й самі робітники”.

Сталінські педагогічні естафети мали свої „маршрути” - напрями щодо реалізації певних завдань естафети. Одним із таких „маршрутів” були вербування та підготовка дошкільних кадрів. Цей напрям якнайкраще відображає прагнення управління заохочувати педагогічні кадри до підвищення кваліфікації та професійного зростання. Так, програма цього „маршруту” передбачала:

- „1) домогтися 100-відсоткового охоплення заходами з підвищення кваліфікації всіх працівників, які мають короткострокову підготовку, шляхом організації курсів, семінарів із підвищення кваліфікації та прикріплення працівників до стаціонарних закладів;
- 2) працівників стаціонарних установ, що мають загальну освіту „семирічки”, включити в систематичне навчання в технікумах, організувавши вечірні технікуми й тривалі курси;
- 3) просунути на інструкторську роботу кращих практичних працівників, „пропустивши” їх через курси підвищення кваліфікації;
- 4) охопити дошкільних працівників, які перебувають на керівних посадах, систематичним навчанням у педагогічних ВНЗ”.

Підсумки першого етапу свідчать про те, що естафета, як масова форма боротьби за дошкільне будівництво, цілком себе виправдала.

Сотні тисяч культармійців включилися в естафету та по-бойовому билися за кожний новий дитячий заклад на заводі, у колгоспі, боролися за зміцнення матеріальної бази дошкільних закладів, за підвищення якості їх роботи.

Перший етап дав гарні результати в розгортанні мережі дошкільних закладів, стосовно якості роботи необхідні зміни ще не відбулися. Домогтися підвищення якості дошкільної роботи - чергове завдання другого етапу естафети.

Почесну грамоту та обладнання для дитсадка отримала московська фабрика ім. Клари Цеткін (ініціатор естафети), перевиконавши всі зобов’язання щодо естафети.

Почесну грамоту отримало ОДР за активну участь усієї його системи в естафеті, за матеріальну та організаційну допомогу дошкільному будівництву тощо.

Почесну грамоту отримала ВСПККАСС за активне включення всієї системи в естафету, за чітке виконання завдань маршруту „Педпропаганда”, за матеріальну допомогу дошкільному будівництву”.

Безумовно, що підвищена увага до дошкільної галузі гарантувала перспективу цієї галузі, а відтак, і заохочувала педагогічних працівників до підвищення кваліфікації та професійного зростання.

Проте, слушним було зауваження в наведеній статті щодо необхідності змін у якості роботи дошкільного профілю. Актуалізувалося питання стосовно кваліфікації працівників освітньої сфери. Тому наступним етапом розгортання педагогічної естафети стали заходи з підвищення кваліфікації дошкільних працівників, що власне й було реалізацією підготовки до професійного становлення та розвитку: „Ніколи ще боротьба за якість педагогічної роботи не була такою гострою, як у цей час, коли багатотисячна армія дошкільних працівників знову влилася в наші ряди, слабо

підготовлена, не озброєна педагогічною майстерністю. Озброїти дошкільних працівників педагогічною технікою, знаннями з педагогіки - актуальне завдання цього етапу”.

„Боротьба за підвищення кваліфікації дошкільних працівників - це боротьба за якість дошкільної роботи. Більшість педагогів, які працюють у дошкільних закладах, пройшли короткострокову підготовку. Вона залишилася основним заходом, основним каналом, через який буде здійснюватися підготовка дошкільних кадрів у найближчі роки. Це зумовлює порушення питань щодо розгортання систематичних заходів із підвищення кваліфікації дошкільних працівників, які б забезпечили їм можливість довести свою підготовку до певного рівня педагогічної освіти, не відриваючись від практичної роботи, і цим систематично підвищували якість роботи дошкільних закладів.

Усім необхідно вжити термінових заходів, щоб час, що залишився до нового навчального року, максимально використати для розгортання масового підвищення кваліфікації дошкільних працівників, підготуватися до планового, своєчасного проведення систематичної роботи з підвищення кваліфікації в майбутньому навчальному році.

Восени поточного року для працівників масових установ промислових районів і колгоспів необхідно відкрити двомісячні курси, основним завданням яких буде „швидка допомога” педагогу в боротьбі з підвищення якості його роботи. Цими курсами слід охопити в поточному році дошкільних працівників, що отримали короткострокову підготовку.

Для керівних кадрів (інструкторів, методистів дошкільного виховання, працівників зразкових установ та викладачів спеціального циклу на короткотермінових курсах) повинні бути організовані в III і IV кварталах місячні й півторамісячні курси підвищення кваліфікації та підготовки. Відкривати їх слід при педтехнікумах і педінститутах. У великих міських центрах можуть бути організовані вечірні курси, семінари для керівних кадрів.

Для міських працівників повинна бути розгорнута широка мережа заходів із вечірньої педагогічної освіти.

Заочне навчання має будуватися відповідно до системи очної підготовки дошкільних кадрів, а саме: 1) підготовчі курси для малокваліфікованих працівників, які не мають семирічної освіти; 2) заочні педтехнікуми й ВНЗ для більш кваліфікованих категорій. Однак для масових колгоспних кадрів потрібно додатково організувати заочні курси, які б забезпечили загальноосвітню підготовку за чотирирічку. Зокрема, радіомовлення для заочного навчання має будуватися за розкладом, з обов'язковою подальшою консультацією заочників. Крім використання у процесі заочного навчання, радіо має широко застосуватися й для самостійної масової форми підвищення кваліфікації, тому що тільки через радіо можуть бути дійсно охоплені підвищенням кваліфікації працівники найвіддаленіших пунктів нашого великого Союзу” .

Слід зазначити, що підготовка та перепідготовка кадрів дошкільного профілю були зумовлені не лише необхідністю підвищення кваліфікації дошкільних працівників, а й „величезним збільшенням кількості дошкільних установ, неможливістю забезпечити їх підготовленими кадрами й масовою, у зв'язку з цим короткостроковою, підготовкою дошкільних працівників” [7].

Відповідно відбувалося становлення системи педагогічних закладів для реалізації перепідготовки кадрів, тобто підвищення їх кваліфікації та професійного зростання.

Так, педтехнікуми, зокрема, організовували заочні та очні консультації, семінари, конференції, допомагали в розробці навчальних планів та програм, гуртків тощо.

Поширеною формою консультації дошкільних працівників були педкабінети на базі педтехнікумів. Проте, крім педкабінетів, педагогічні освітні заклади представляли власні лабораторії, майстерні та бібліотеки.

Організація конкурсів між дошкільними закладами, як один з аспектів підготовки працівників до професійного зростання, суттєво поширилася у 30-х рр. XX ст. Більш того, конкурси частково ставали вирішенням окремих соціальних проблем.

Так, 1933 р. органи державного управління та освіти звернули увагу на проблеми інвалідів, оскільки батьки-інваліди часто не могли створити нормальних умов для виховання своїх дітей і потребували допомоги. Тому, відкриваючи нові дошкільні установи та облаштовуючи вже діючі, каси взаємодопомоги інвалідів, що фінансово підтримували дошкільні заклади з 1927 р., забезпечували необхідні умови для комуністичного виховання дітей батьків-інвалідів і разом із тим розширювали мережу дошкільних закладів на місцях.

Із метою охоплення більшої кількості дітей і поліпшення якості роботи існуючих дитячих садків, Усеросійський союз кас взаємострахування й взаємодопомоги кооперації інвалідів 8 березня 1933 р. оголосив два конкурси: на розширення дошкільних установ і на кращий дитячий садок.

У першому конкурсі основними показниками були:

1. Збільшення кількості дитячих садків.
2. Широке розгортання роботи щодо педагогічної пропаганди.
3. Краще обслуговування дитячих установ підсобним господарством.
4. Найбільше залучення коштів батьків та артілей.

Показники другого конкурсу стосувалися організації педагогічної роботи дитячих закладів. Була оголошена боротьба за краще приміщення, обладнання, санітарно-гігієнічні умови, оздоровчу та педагогічну роботу дитсадків і санаторіїв.

Ці конкурси сприяли підвищенню якості роботи дитячих закладів: 82% педагогів активно підвищували свою кваліфікацію, 16 дитсадків були визнані ВНО зразковими та 22 садки премійовані за хорошу роботу.

Конкурси в галузі дошкільного виховання набували все більшої популярності на місцях та в регіонах. Наприклад, за ініціативою партійних, радянських і громадських організацій в Серпухові Московської області, за активної участі педагогів, лікарів та інших культурних сил району, з листопада 1934 р. був оголошений конкурс на краще культурне виховання дітей. Досвід Серпухова поширився по всій Московській області й залучив великі маси робітників, робітниць і колгоспниць до боротьби за комуністичне виховання дитини-дошкільника.

Заклик до населення про залучення до конкурсу із поясненням завдань і умов його проведення був надрукований на листівках, оголошеннях, розповсюджувався серед населення, батьків, дитячих установ. Питання конкурсу висвітлювали на сторінках районної газети.

На місцях батьки, дошкільні працівники з ентузіазмом брали участь у загальному конкурсі району. Розроблені були показники для сім'ї, дитсадка, підприємства, для профспілкових і торгових організацій тощо. Вироблялися також диференційовані показники для шкільного й дошкільного віку.

Обласна дошкільна методична станція розробила на допомогу районам низку методичних матеріалів із питань проведення конкурсу: листівки щодо проблем виховання дітей, тези та бесіди, методичну розробку з питання організації куточка

дитини в родині, план гуртка для батьків. Під час конкурсу дошкільна методична станція збирала кращий досвід районів. Велику увагу батьків привертав ілюстративний матеріал, що демонстрував куточок дитини в сім'ї, зразки дитячого одягу, книжки, іграшки.

Один із відвідувачів конференції так відгукнувся про діяльність виставки в межах конкурсу: „Живий конкретний приклад – найкраща допомога у вихованні дітей. Виставка дитячого куточка є дуже цінною. Робочі ділилися між собою думками, розповідали хто, що і як зробив стосовно цього питання. Багато батьків просили працівників дитсадку прийти до них та на місці подивитися, де їм влаштувати куточок і чи правильно він організований, чекали на допомогу та питали порад”.

Такі виставки, які супроводжувалися консультацією педагогів, були також організовані в деяких сільрадах, підшефних колгоспах (Раменське, Павлово-Посад та ін.). У Павлово-Посадському районі працівники зразкового дитячого садка виїхали в село Сумино, де провели бесіду з колгоспниками. Бесіда про те, як потрібно правильно виховувати дітей, супроводжувалася показом зразків одягу, іграшок-саморобок, дитячих меблів.

Безумовно, розширення кола питань, які намагалися вирішити дошкільні працівники, вимагали від останніх професійного зростання, для чого кожен із представників галузі дошкільної освіти звертався до підвищення кваліфікації, обміну педагогічним досвідом та методичними надбаннями.

Якщо ми будемо більш ретельно, ніж робили раніше, вивчати досвід роботи окремих педагогів, то зможемо відзначати та переймати дуже цінні моменти. Наприклад, т. Соловйова Н. М. (Курський дитсадок № 1) добре організовує індивідуальну роботу з дітьми старшої групи, які відстають, вміло використовуючи із цією метою й час ігор, і самостійні заняття дітей. Т. Гальчук (Орел, дитсадок № 1) систематично проводить наполегливу роботу з формування в дітей культурно-гігієнічних навичок.

Вивчаючи роботу загалом й окремі зразки хорошої роботи, ми повинні заохочувати вихователів і уважно ставитися до прояву педагогічної ініціативи.

Органи народної освіти в особі дошкільного інспектора разом із союзом дошкільних працівників повинні не тільки вивчати кращий досвід із метою передачі його масам (практикуючи висвітлення в пресі, організацію практикумів, екскурсій, заслуховування звітів), але й керувати розвитком соцзмагання за кращі методи роботи з дітьми, за загальне поліпшення справи дошкільного виховання, за підвищення кваліфікації дошкільних працівників та їхнє професійне зростання.

Необхідно особливо уважно поставитися до всіх, хто вивчив нові шляхи соціалістичного змагання та бере активну участь у ньому. Вивчаючи досвід кращих, необхідно підіймати його на більш високий щабель, користуючись із цією метою організацією зльотів кращих працівників, висвітлюючи досвід у крайових і районних газетах, випускаючи брошури, збираючи в місцевих кабінетах усі матеріали про роботу кращих: опис зразків роботи, матеріали про їх політичну та педагогічну кваліфікацію, методи її підвищення, громадську роботу.

Для підготовки дошкільних працівників до професійного зростання слід звертатися до організації нарад працівників різних категорій: кращих педагогів, кращих завідувачів, кухарок та інших технічних працівників.

Останнім часом, за ініціативи кращих завідувачів дитсадками, педагогів-ударників, завідувачів господарською частиною й технічних працівників дитячих садків, поширився рух відмінників-педагогів, завідувачів і технічних працівників за кращу організацію педагогічної та господарської роботи дитячих садків.

Вивчаючи досвід роботи кращих у нашій справі, реалізуючи набутий досвід, передаючи його в маси, дошкільні групи інструкторів і районні інспектори разом з уповноваженими союзу дошкільних працівників повинні працювати над покращенням матеріального стану співробітників, над поліпшенням їх житлових умов, над вивченням їх потреб тощо.

Дошкільні працівники всіх категорій повинні усвідомити, що стаханівський рух, який охоплює все більшу кількість трудящих, відкриває великі перспективи для розвитку, зміцнення та підвищення якості дошкільної роботи. У зв'язку зі швидким зростанням культури питання про політичну та педагогічну кваліфікації, про загальний культурний рівень працівника, про загальний культурний стиль усього дитячого закладу загалом ніколи ще так гостро не стояв”.

Про те, що загальна справа щодо покращення стану дошкільної освіти стосувалася кожного дошкільного працівника й залучення до неї стало своєрідною формою підготовки до професійного зростання, свідчить, зокрема, такий біографічний уривок зі статті журналу „Дошкільне виховання”: „Разом із поглибленням політичних знань я підвищувала свою педагогічну кваліфікацію. Спостерігаючи за роботою педагогів, я намагалася краще осягнути сенс та організацію дошкільного виховання. Програму дитячого садка, збірники „Дошкільне виховання” та іншу методичну літературу я перечитувала по кілька разів. Восени я вступила на заочне відділення педінституту.

Величезну роботу довелося проводити як із педагогічним, так і з технічним персоналом. Педагоги в нашому дитячому садку були низькокваліфіковані. У нас був педагог із чотирикласною освітою, інші закінчили педтехнікуми, тому, щоб підготувати їх до роботи з дітьми, нам довелося докласти значних зусиль. Наш персонал дуже працьовитий, він любить свою справу, хоча в роботі зустрічалися й труднощі: педагоги не розуміли, чого від них вимагають; багато з них вважали, що ми хочемо від них неможливого. Пройшов час, і вони побачили, що роблять величезну справу, що можуть зростати на своїй роботі.

Технічний персонал потребував допомоги. Спочатку він не знав елементарних правил чистоти та гігієни, не вмів поводитися з дітьми, мав низький рівень культури. Зараз наші технічні працівники можуть частково підмінити вихователів. Але найголовніше це те, що в них є величезне бажання вчитися. Вони працюють добре не лише тому, що від них це вимагають, – вони розуміють мету своєї роботи та, безумовно, знають свою справу”.

Підсумки змагань та конкурсів оголошувалися по радіо або розміщувалися в газетах, що, звісно, привертало увагу загалу та заохочувало до досягнення кращих результатів. Така форма морального заохочення часто підкріплювалася матеріальними винагородами: кращі працівники та заклади отримували премії, подарунки та грошові нагороди.

У журналі „Дошкільне виховання за 1934 р. знаходимо статтю, у якій висвітлено результати рейду щодо виконання постанови уряду про розширення мережі дошкільних установ та руху відмінників-педагогів, завідувачів і технічних працівників за кращу організацію педагогічної та господарської роботи дитячих садків: „...Підсумки тієї чи іншої роботи ми підбиваємо в порядку рейду із залученням активу дошкільних працівників, комсомольців, дружин і друку, при цьому практикуємо широке преміювання людей, які відзначилися своїми добрими справами.

Підсумки рейду підбиваємо на крайовій нараді. На ній були присутні 180 осіб, серед яких інспектори районних відділів народної освіти, завідувачі сільських дитячих садків, кращі голови колгоспів, які були відзначені в період нашого рейду. Спеціальна комісія провела преміювання.

Преміювали патефонами, фотоапаратами, годинниками, путівками до санаторіїв та будинків відпочинку”.

Висновки. Отже, проведений історико-педагогічний аналіз наукових робіт 1930–1941 рр. дозволив визначити основні форми і методи підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю та провідні тенденції, характерні для цього періоду. У 1930-х – 1941 рр. існували такі форми і методи підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю: функціонування педагогічних закладів освіти; діяльність педкабінетів щодо перепідготовки та підвищення кваліфікації дошкільних працівників; можливість перекваліфікації; заходи з підвищення кваліфікації після завершення короткострокових курсів; шефство досвідчених педагогів над молодими фахівцями; педконсультації, гуртки, курси з дошкільного виховання; професійні видання, методичні рекомендації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вечерние курсы по дошкольному образованию в Киеве // Дошкольное воспитание. – 1915. – С. 244.
2. Глазырин В. В. Основные условия эффективности стимулов трудовой активности рабочих и служащих / В. В. Глазырин, Г. В. Хныкин // Труды ВНИИСЗ. – 1986. – Вып. 32.
3. Гогель С. К. Объединение и взаимодействие частной и общественной благотворительности / С. К. Гогель. – СПб., 1908. – 92 с.
4. Дерюжинский В. Заметки об общественном призрении / В. Дерюжинский. – СПб., 1893. – 383 с.
5. Заохочення як метод управління у сфері охорони здоров'я / Київський національний університет внутрішніх справ [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://mydisser.com/ua/catalog/view/6/352/2420.html>
6. Майборода В. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки. / В. Майборода – К. : Либідь, 1992. – 195 с.
7. Скрипник М. Про завдання дошкільного виховання. / М. Скрипника. / – Х. : Рад. школа, 1932. – 44 с.
8. Сухомлинська О. В. Періодизація педагогічної думки в Україні: кроки до нового виміру / О. В. Сухомлинська // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України. – Частина 1. – Харків : ОВС, 2002. – С.37 – 54.
9. Улюкаєва Г. Становлення і розвиток дошкільної педагогічної освіти в Україні (1905–1941 рр.) : дис. канд. пед. наук. / Г. Улюкаєва. – К. : ДПУ, 1993. – 280 с.